

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Postrema ex scriptura conclusionis probatio, & de aduersæ censuris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

legitima non est. Sed certe, & si ita sit, si ex duobus postremis locis inferatur ex Iude vero textu paulo attentius perpenso legitima illatio videtur. Sic enim ait: *Angeli, vero, qui non servauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum Domicilium*, quibus via solum locus minime significatur, sed propria cuiusque domus, & eius dignitati, siue naturali, siue supernaturali, siue ministeriis conveniens. Neque enim domus hospitij, quo quis viator diuertit, & hospitatur, proprium, suum domicilium, & principatus seu dignitatis, suus locus est. Et sane locum illum Luc. 10. *Videbam satanam, sicut fulgur de celo cadentem* casum eius: de celo significatur, atque ad extinguendam inanem gloriam in discipulis, scintillam, quod Demones fugassent, ita commune Patribus est, ut illud negare non liceat, ita Origen. 1. Petiarc. cap. 5. Ambrosi. de fuga sæculi, c. 7. ante med. Chrys. 5. homil. 10. de penitentia ante med. Gregor. Magn. 23. moral. c. 6. alias 7. Theodoret. 5. hæreticar. fabul. c. de Diabolo. Prop. de dimidio temporis Theophyl. c. ad eum locum. Bernard. serm. 1. ad fratres.

5. Secundo probari ex scriptura, & Patribus potest. Quia, ut vidimus, q. 2. Angeli principio creationis mundi creati cum celo sunt. imo celi nomine eorum creatio à Moysè, iuxta Patres plures, narrata: quod adeo verum Augustino visum est, ut celi nomine Angelos solos intelligi, in spatio, quod mox celum erat occupaturum, creatos censet. 12. confes. c. 7. Ergo Angeli in celo creati sunt: ergo in celo empyreo. Postrema consequentia adeo certa non est: quia celi primum creati nomine. Perierunt, 1. in Genes. ad ea verba capitis primi. *Creavit Deus celum*, non Emphyreum solum, sed sydereum etiam, & reliquos celestes orbes à nobis spectabiles, & quibus elementalis ignis subsideat, contineri fundamentis, non incongruis, & quibus Soarium supra, & alios recentiores, in suam sententiam traxerit. Verum Emphyreum eo nomine contineri fatetur: quare nec ea sententia admittitur, potius creatio Angelorum in Emphyreo excluditur: cum autem ratio naturalis de debito loco supremo (qui Emphyreum est) creature nature excellentissimæ, & dignitatis naturalis, & supernaturalis, ac ministerij supremi (quæ omnium sententia est Angelus) teneat, cum Emphyreo creatum ex eo loco, & Patrum sententia memorata maiori longe probabilitate, quam esse in alio ex inferioribus celis creatum suadet. Tertio denique: ex eo, quod ex Patrum sententia, Angeli mali statim fere, ac creati fuerunt, peccaverunt, ac illico de celo fuerint proiecti: & communi item Patrum (quos refert Valquez citat. cap. 1. §. 1.) fuerint de celo Emphyreo proiecti iuxta eorum interpretationem ad id Luc. 10. *Videbam satanam, sicut fulgur de celo cadentem* Maxima probabilitate communis, & nostra conclusio deducitur: tametsi, ut dixi num. 3. certa, & irrefragabili consequentia, non inferatur: cum ad eius solutionem ad sententiam Ruperti de translatione Angelorum à loco creationis ad celum Emphyreum (quam Patrum aliorum, & scholasticorum nemo sectatur, ut prorsus fundamento omni destitutam, somniamque, vel pure arbitriam cogitationem despiciunt, nosque naturali, insuper rationi adversam satis ostendimus) recurrere necessarium sit.

Restant alia scripturæ loca, ex quibus vrgentius (me saltem iudice) conclusio nostra probatur: ea vero commodius cert. (ubi de censura in adversam agitur) adducemus, ne ibi iterum repetantur: quare adversæ fundamentis occurrere solummodo videtur hic restare. Opponitur primo. Locus præmij, & coronæ, vtpote omnium nobilissimus, via, & pugna incongruus est, ne in beatitudinis amplissima sede peccaretur; ergo in Emphyreo, nec creati Angeli fuerunt, nec viatores, & pugnantes. Respondetur, quo ad pugnam, & viam Patrum memoratorum communi, & Ecclesiæ sententiæ adversatur, dicentes in exorcismis suis contra Dæmonem: *Tibi imperat, qui de supernis caelorum ad inferiora demergi præcepit*. Et absolute falsum est antecedens, frequenter enim, & Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus II.

semper, de regno possidendo, & per victoriam acquirendo in regno ipso pugnatur: atque in præsentij oportuit ibi pugnari, & peccato inde Demones labi, ne quis loci nobilitati, & dignitate fidat. Via autem Angelorum, non ad locum materiale Beatitudinis, sed ad eam eiusque statum ibi habendum fuit. Opponitur illud Isai. 14. *dixisti in celum conscendam*. Si autem in Emphyreo (quod supremum celum est) Angeli omnes creati sunt, quod aliud superius fuit, in quod Angeli transgressores ascendere possent, & velient. Respondetur primo, cum S. Thom. & communi interpretum eius loci, & scholasticorum: non locum, & sedem materiale superiorem Emphyreo, in quo creatione sua iam erat, Luciferum appetivisse, sed dignitate superiorem, ut ex sequenti contextu satis probatur, vique ad illa verba, *similis ero altissimo*. Ex quo, eodem contextu fors dici secundo posset, appetivisse supra extimas Emphyrei partes supererigendi, ut Deus, immensitate sua supererectus, Emphyreum ambit ac creatis omnibus eminet, celo etiam illo supremo, haudquaquam contentus, sed emittens, ac præsidens: quod scilicet præ superbia sua Lucifer intra creata omnia claudi designaretur. Tertio, quid tandem ex loci superioris supremo impossibilis de facto, appetitione Luciferi arguitur: cum superbia sua ita demum obsecutus eo loci deprehendatur, ut æqualitatem cum Deo non de facto solum, sed prorsus absolute impossibilem, effreni, ultra possibilitatem omnem, ambitionem appetierit?

CERTAMEN II.

Postrema ex scriptura conclusionis probatio,
& de adversæ censuris.

1. Porro, si caput Isai. 14. vnde obiectio hæc potestrema petebatur, attente expendatur, imò immediatus eius versus 12. nescio, an firmior, clariorque conclusionis nostræ probatio posset in scriptura reperiri. Etenim impendente illa, atque depolarati hæretici Calvini sententia explosa (cuius hæc apud Cornelium nostrum ibi sunt verba: *Crassior etiam ignorantia fuit, quod Luciferum Diabolorum Regem, eique à Propheta hoc nomen inditum esse finxerunt*) Patres, & Interpretes Catholici omnes, imò, & Ecclesiæ Catholica tota ad vnum, versus 12. 13. & 14. Luciferi Dæmonum Principis à suo ortu ad ruinam, & lapsum, historiam proprio nomine narratam summam ac Regi Babylonis, seu Chaldaeorum, Balthasari, Luciferi imitatori, & superbia, & ruinæ supplicio à Propheta applicitam consonè & constanter intelligunt. Id quod ex contextu ipso patet: cum proprie ibi dicta Dæmonum Principi, metaphorice vero Regi Babylonis conveniant, qui proinde Lucifer à Propheta per cathachresin merito dicatur. Ad rem igitur, & probationem præsentem versus eius capitis duodecimus sic habet: *Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui mane oriebaris: corruisti in terram & pro Lucifer*. Ex Hebræo. *Helal fili aurora* tota lingue eius proprietate, & rigore vertendum. Ex Græco, & 70. interpretibus *aurorifer*. Arabica, & Alexandrina versio; *Quomodo cecidisti stella aurora de celo oriens in diluvio*. Iam non solum Lucifer, sed Phosphorus ex Græca stellæ (cuius nomine Dæmonum Princeps insignitus primum est, & inde à Propheta per Cathachresin Rex Babylonis, ut diximus) voce dici posset. Certe, eadem hæc stella occidit soli, siue eius occasum præcurrens: *Hesperus*, ex Græco, seu *vesperugo*, nuncupatur: quare illa splendidus ortus, & interitus, seu ab illo casus, cum Luciferi Dæmonis, tum sub illo, tanquam typo Regis Babylonici quantum rebus in animis fieri potest, representatur.

2. Verum cum stella his nominibus vocitata Balthasar

thafaris ortus, & interitus, in presentiarum comparatio tribus illis verbis immediate non est, sed cum lucifero Angelo transgressore, & cum Balthafare, sub eius typo, & vtriusque simillima historia, eo instructo explicata, ut bene Hieronimus, hic Cyprianus de tentationibus, & ieiunio Christi Gregorius 23. moral. c. 4. lib. 1. epistolae. ep. 3. Origenes 1. Periarch. c. 2. & 5. & lib. 8. in epistolae ad Romanos. id capitis 10. dico ergo: nunquid non offenderunt. Eusebius 4. de praeparatione. Euangelium c. 9. Tertullianus 5. aduersus Marcionem. Athanasius de passionibus, & cruce Domini Ambrosius sermone 3. in Psalmum 118. ad id increpasti superbos, & id suscipe seruum tuum in bonum Prosperus lib. dimidium temporis. c. 1. & 2. Bernardus sermone de S. Benedicti Abbate sermone 8. in octaua Paschae. Scio Cyrillum Alex. in hoc caput ad id. tu autem dicebas. Augustinus de Doctrina Christiana, cap. 73. & 12. de genesi ad litteram. cap. 24. Hieronymus, & Haymonius ad hunc locum Daemoni, ut impij Balthafaris capitis, quae de hoc solum hic ad litteram sunt, apte posse tribui, ex regula 7. Ticonij Vti, ex. 1. regula eiusdem Christo etiam, quae eius mystico corpori, & membris Ecclesiae conueniunt. Sed nec figuratum hunc sensum de Lucifero ab Spiritu sancto expressum hi aiunt Patres, ut inde author operis de mirabilibus Sacrae Scripturae (apud 3. Augusti.) lib. 1. cap. 2. calum Diaboli ex hoc loco probari neget: atque solum figurate, & accommodatio sensu explicari posse Diabolo, quae hic de solo Balthafare sunt, censent Adam Pinus, Vasquez. d. 232. & c. 4. cum quibus venerabilis noster Gaspar Sanchez in hoc cap. num. 15. multa, & sacra, & prophana eruditione contendit. Ea tamen id solum euincit: ortus splendorem, & ruinam, seu oculus Regis Babylonicus obscuritatem nigramque fortunam apprimere stella illa figurari potuisse?

3. Ast, cum id solum exemplo Luciferi figuratum Propheta noluerit, sed eius etiam Regis demerita, ob quae, eo fuit splendore priuatus, atque in tenebras proiectus, quae Lucifero stella adumbrari, nedum totis suis coloribus pingi, minime possunt, sed solum Luciferi Angeli Historia de eius ortu superbia, & ruina, quam idcirco, & si summatim, exacte tamen, quantum ad intentam comparationem, & similitudinem Regis Babylonicus cum ipso, Propheta adhibuit, iuxta omnes Patres, Interpretes, & Doctores Catholicos, Ecclesiamque totam. Confirmatur quia casus, & demerita quibus Lucifer Angelus occidit, & a Propheta narratur statim casus, & de meritis, ob quae Balthasar Rex occubuit a Propheta conferuntur, & applicantur fusi, quam ante eum numerum fuerant, quasi summatim, praemissa. Confirmatur rursum, quia, quae a versu 10. ad 15. dicuntur non nisi figurate, & tropice alteri, quam Diabolo Lucifero possunt aptari. Confirmatur quarto. Quia ita magis abscedimus a perisdo Caluino, atque Ecclesiae Catholicae, eiusque Patribus (ut ipse fatetur, nec negare Gaspar noster Sanchez potuit) adheremus. Patres vero oppositos, ne minus decenter a reliquis, tot tantisque Patribus, & communi Ecclesiae, a seque ipsis alias (imo ibi etiam Hieronymus cum in calum confendamus dici ab Angelo ante peccatum ait, quod infra in firmamento fuerit creatus dicit) recessisse fateamur, censeo: non de toto textu capitis, atque hinc verbis locutos, sed de reliquis, quibus summatim prius ac fusi deinceps Balthafaris ortus superbia, & exitus infelicitissimus describitur, & intercalatae Luciferi trageediae illius typo, simillimus ostenditur. Hinc Origenes, Tertullianus, atque ex ipsis Recentiores memorati a Vasquez proxime, § Tertium testimonium asserentes contextum totum de casu Luciferi Diaboli ad litteram esse, ac de Balthafare figurate solum dici reiciendi sunt. Quod & in initio prophetiae huius historiae, quae contra Regem Babylonicus futura inscribitur, & pluribus eius partibus, quae ad litteram, quadrare in luciferum nequeunt, manifeste aduersatur, cum enim euentus alicuius alius, ut typus, proponitur, eiusque cum hoc similitudo applicatione, vnius

ad alium explicatur (ut contingit) neutri tota, textus littera potest competere.

4. Hoc igitur scripturario, quam scholastico more (non otiose tamen, ac de superfluo ad rem presentem) ita a nobis constituto, probatur ex eadem Isaia hoc a n. 12. recitato nostra conclusio, etenim Lucifer, de quo eo versu, seu numero, & duobus sequentibus 13. & 14. Isaia loquitur, non stella Lucifer, seu, Phosphorus est, sed Angelus Lucifer, atque ex textu tam Hebraeo, & Chaldaeo, & versionibus omnibus ortus in caelo dicitur: ergo dicitur in caelo creatus. Confirmatur: quia inde Daemonum Principis Lucifer appellatur est, quod ortu, & splendore natiuitatis stellam Luciferum fuit imitatus: atque stella huius ortus in caelo est; ergo, & Angeli Luciferi creatio in caelo fuit, ac subinde reliquorum, essi pro casusque naturali dignitate, & excellentia minore. Locis intra caelum, idem, inferioribus, & inferioribus. Ast dices pro sententia Soarii, & esse clarum: hoc loco recte probari Angelos in caelo creatos, non autem in empyreo, imo vero in stellato caelo (in quo stellae cuius nomenclatura ille Angelus donatur, retum, & sedem habet) fuisse creatos. Carcerum caelum ibi pro loco supremo caeli: (quale empyreum est) ibi Isaia ponitur, quemadmodum, & terra pro huius loco infimo in quem malus ille Angelus cum sequacibus fuit, iuxta hanc derubatus: nempe inferno, ut constat, ex illis verbis corruisti in terram & quae, cum per antichelium loci, in quo creatus fuit, dicitur, licet terrae nomine eius infimum significatur in caeli nomine significatur eius vertex, & locos supremos, Confirmatur secundo. Quia eo loci, tam Luciferi Angeli, quam Balthafaris lumina, & simillima iidem fere gradibus praecipitis, ruina proponitur, quae maxima proponatur a lumino caeli ad infimum terre (ut certe fuit) debuit a propheta proponi, & significari, id, quod fuit ab Isaia praestitum: nam stellatum, & Luciferi stellae, ortus, & sedes, ex his, qui effecta aliquo suo fuit notitiam nobis ingerunt, possunt naturaliter ingerere supremum caelum est: cum empyreum nullo effectu suo, sui notitiam possit nobis in se vere; ex quo ad instantiam oppositam solutio patet.

5. Postrema conclusionis ex scriptura probatio non segnior ex Ezechielis 28 in quo a versu, scilicet 11. ad 18. ortus, & interitus Luciferi Angeli describitur Ezechielis adeo ad Isaia consona videtur, ut inde Patres. Hieronymus ad Isaia 54. ecce ego sumam per ordinem lapides tuos: & epist. 146. ad Damasum, Gregorius 8. moral. cap. 18. alias 25. Origenes 1. Periarch. Tertullianus 4. contra Marcionem. cap. 10. Ambrosius 1. de paradiso cap. 2. Isidorus de summo bono cap. 12. Beda, quae 9. de Angelis. Caput hoc non de Rege tyri, sed de Lucifero Angelo ad litteram intelligi tantum posse censent: Apollinaris vero, quaedam de Rege Tyri, quaedam de Lucifero (maxime, quae praefatis numeris scripta sunt) intelligi ad litteram debere censet, verum & si Hieronymus ad hoc Ezechielis caput Cyrillus 3. in Ioannem. c. 39. Augustinus. 11. de Genesi ad litteram. c. 25. Vasquez 1. p. d. 232. c. 4. venerabilis Gaspar Sanchez, alique interpretes ad eum locum sermonem ad litteram de Rege tyri totum esse iudicent, ac de Lucifero figurate solum: ad historiam Luciferi Angeli, superbiorum magnatorum, & principum tyri, ibi ad litteram referri, & Regi tyri, eiusque splendori, superbiae, & ruinam Ezechiele accommodari certum mihi est. Ortum, & fortunatum Luciferi irritum describit. num. 12. tu signaculum similitudinis Dei, id est, perfectissimum ex creatis opificis Dei similitudo in te, & similitudo ad instar, suas perfectiones absolutissime imperfecit, cum te formaret, & conderet, atque, ut opus tuum absolutissimum, ob signantis: quae omnia vana absolutissimum, ob signantis apud nostros Gaspar Sanchez, & Cornelium satis comprobantur: plenam sapientiam, & perfectum decorem: pergit in altum paradisi Dei facti, (illius vique, non tecti, sed celestis, de quo ad latronem Beatum Dominum Hieronymum erit in paradiso.) Omnis lapsus pretiosus spiritus

mentum tuum sardius, &c. Eaque omnia ubi primum conditus à me habuisti: *foramina tua in die, qua conditus es* (eadem, scilicet, qua præfata habuisti) *præparata sunt*. Quid foramina hic significent, non ita facile à Patribus, & interpretibus, præsertim de lucifero, de quo ad litteram dicta, quare diversimode ab unoquoque explicatur: pro sola virtutum, & celestium donorum capacitate, quæ caritates, & sedes, ac loca gemmarum imitantur, nos satis idonea explicatio mihi est; cum iam de donis eis ornatus lucifer fuerit descriptus.

6. Suspicio (absit singularitatis invidia) inferni concava igne plena, quæ sua lucifer superbo spiritu, & ambitione fecit efficiari, significari: de quo igne æterno dominus dixit: *qui paratus est Diabolo &c.* prius virque, quam peccaret: alias enim paratus, præparatusque peccatur, nec fuisset, nec diceretur: ea igitur æterni foramina à die conditionis luciferi in celos præparata in penam, & propolita, ipsi fuerunt, ut eorum horrore à superbia ex loci sublimitate, naturæ excellentia, & donorum, virtutumque oriunda abstinere; & si obtentum à lucifero non fuerit, ne laberetur, & rueret, ut à num. 14. à Propheta, sic expenditur. *Tu cherub, extensus, & protegens, & posui te in monte sancto Dei in medio lapidum ignitorum ambulasti. Perfectus in vis tuis, à die constitutionis tue*, ex qua nimirum in monte sancto Dei te posui, & in medio lapidum ignitorum ambulasti perfectus in vis tuis; donec inuenta est iniquitas in te. Ob quam de monte sancto Dei, te eieci, & in terram proieci, ut narrare pergit Ezech. vers. 16. & 17. Ex quibus ad litteram explicatis satis constet luciferum, & Angelos subinde reliquos, in celos conditos fuisse, & empyreo quidem, qui à Dei est mons, & locus Paradisi sanctorum Angelorum & hominum Beatitudinis, ac delicias deputatus. Porro, subtilis, ac profundissime, ex scholasticis locorum, scripturæ, quæ expendit interpreti nostro Vasquez nobis in virtutibus huius loci litterali de lucifero interpretatione aduerso præter facilem, ac subinde genuinam contexturam, & Patrum auctoritatem communem, etiam scholasticorum, d. 3. q. 1. cert. 1. num. 1. & 2. referendum, nobis in ea virtutibus loci intelligentia litterali de lucifero conuenientium auctoritatem opponimus, ubi eiusdem Vasquez, oppositionis ipsius interpretationem confutauimus, n. 4. & 5.

7. Ad sententiæ aduersæ censuras veniamus; censeo igitur primo. Negatiuam sententiæ de Angelorum creatione in celo, quæ celum omne excludat à loco creationis Angelorum, non solum minus longe affirmatiua probabilem, & improbabilem absolute esse; sed prorsus temerariam Theologicæ, in primo omnes conueniunt Doctores, de absoluta improbabilitate, non ita omnes facile conueniunt, verum cum nullo fundamento nitatur Ruperti opinio. ex quo deduci probabiliter possit, ut Doctores omnes farentur, nescio quid ei desit, ut probabilis esse absolute negetur, atque improbabilis absolute asseratur, imo vero, & si inde improbabilis, positivè solum dici ab aliquibus posset, quia positivum probabilitatem non habet, non autem, falsitatis convinci à ratione, scripturæ potest, errorem suæ philosophicæ, siue, Theologicæ, cum improbabilitate absolute dicta, ea solutio confundit. De temeritate Theologica probatur ratione paululum deducta: quia est contra scholasticos omnes, & Patres, & tot scripturæ testimonia, germana, & communi eorum lem, & interpretum intelligentia absque vilo scripturæ, Patrum, aut rationis fundamento, eiusve, apparente adhuc vmbra aliud autem absoluta Theologica temeritas non requirit. Eorum ignominatorum opinio, qui aliquos Angelos, qui rebus aliquot determinatis præfunt, in ipsis rebus creatos assererat, non autem in celo, & si S. Thomæ, cit. art. 3. ad num. 2. non improbetur, eidem tamen censuræ, eadem de causa debet subiacere, deinde quia eos, non die

primo, sed sequentibus creatos fuisse cogitur admittre: quod à catholicis dogmatibus abiiceret.

Negans vero sententiæ Angelorum creationem in celo empyreo determinare in stellato, aut inferiori alio creatos, Angelos asserens temeritatis notam non meretur, neque improbabilitatis absolute: tum quia apparens aliquod fundamentum in locis aliquot scripturæ habet, atque in ratione quali quali: tum etiam, quia Patrum habet exitium, Theologum Doctorem, Franciscum Suares, & aliquos alios, quos & sua auctoritate & fundamentis dubios de nostræ conclusionis veritate fecit. Ceterum cum priscis omnibus scholasticis, ac Recentioribus fere reliquis aduersetur, germanaque, & ingenue plurimum locorum scripturæ, & Patrum intelligentiæ minus consonet: ac rursus in questione de facto, naturali providentiæ, in locis pro creatura rerum dignitate distribuendis opponatur, idque à Deo leuibus, ut vidimus, ab auctoritate, & ratione fundamentis, censeo tam parum probabilis habere, ut fere improbabilitatem pertingat.

8. De numero Angelorum creatorum à Deo, nil, non temere, dici potest, nisi, quod innumeris, præ multitudinē nobis sit. Si enim, non aliter numerabiles boni Angeli Danieli Propheta fuerunt, c. 7. num. 10. *quam millia millium ministrabant, et, & decies milies centena millia*, &c. & Ioan. Apocalyp. 5. num. 11. *Numerus eorum millia millium*, quibus illorum innumeris, numerus, seu multitudo, significatur, ex omnium Angelorum collatione, transgressorum apostatarum tertia, ut communiter censetur parte detracta, quid igitur nos aliud, naturalis solum discursu, nec prophetia spiritus, ac Dei revelatione (quæ Danieli & Ioanni plane adfuerunt) donati de eorum omnium determinato numero dicere citra temeritatem audebimus? imo absque amentia disputabimus?

DISPUTATIO II.

De Angelorum essentia ac divisione.

IN CA. Angelorum essentiam hæc disputanda occurrunt omnino. Primo de eorum spiritualitate, siue immaterialitate, & incorporeitate; secundum de ipsorum intellectualitate. Tertium de eorum, præ hominibus excellentiis, item de divisione naturali essentiali in genera, & species suas; deinde pro generum diversitate, & perfectionum naturalium, vnius generis præ alio in Hierarchias, & choros divisione. Hæc siquidem ex reuelatis, præsertim Dionysio Areopagita, decidenda sunt. Diuisio autem, in bonos Angelos, (qui soli iam Angeli) & in malos, qui soli iam demones à Christiana Ecclesia nominantur, ad hanc disputationem, non spectat; cum non naturæ, sed operationis, & moris, virorumque, seu moralis diuisio sit.